

"Helt fantastiskt! Tog verkligen i hjärtat och så oerhört viktigt i dessa dagar."

Publikröst

Teater Tofta Ekonomisk förening
org.nr. 769628-8906
c/o Susanna Helldén
Linnégatan 3
413 04 Göteborg
info@teatertofta.se/www.teatertofta.se

ALDRIG MOZART

Lärarhandledning

Föreställningen vänder sig till barn och unga från 12 år och uppåt, och kan förstås ur olika perspektiv beroende på var eleverna befinner sig i ålder, förförståelse och kunskapsnivå.

Paula Levi är en berömd konsertviolinist som har uppträtt i alla stora konserthus sen hon var tretton år. Men hon har aldrig spelat Mozart. Under hela sin karriär har hon vägrat svara på varför, och i det närmaste förbjudit journalister att ställa den så kallade Mozart-frågan. Tills nu. Inför en konsert bjuder hon plötsligt in till pressmöte. Det ryktas om att hon kanske kommer att spela Mozart till slut, och det visar sig att hon bestämt sig för att berätta om det som hennes familj inte klarat av.

Aldrig Mozart tar oss genom barnets nyfikenhet inför föräldrarnas hemligheter till andra världskrigets fasor i Europa, där en grupp musiker överlevde genom att använda det enda vapen de hade – musiken.

En lekfull och stark föreställning om familjehemligheter, musikens kraft och om att våga minnas.

En pjäs efter Michael Morpurgos bok - The Mozart Question

Med: Susanna Helldén

Dramatisering: Simon Reade

Regi: Kristina Nilsson

Översättning: Susanna Helldén

Ljuddesign: Ludvig Sjöstrand

Förlag: Berlin Associates

Grafisk form: Anders Wennerström

Foto: Per Larsson

Några ord från regissören:

För mig är Aldrig Mozart ett litet bidrag i kampen mot rasism, antisemitism och främlingsfientlighet. En monolog och en berättelse som berör på djupet i sitt personliga och musikala tilltal, och som i sin enkelhet är mycket komplex. Den pratar om musiken som en helande kraft, där det innan bara fanns skam och skuld. Och det är just det som gör den så viktig. För det är min övertygelse att musik, och alla andra konstnärliga uttryck, har mycket att bidra med när det gäller att läka, förlåta och enas. Teater Tofta – Tack för förtroendet! - Kristina Nilsson

Från bok till pjäs.

"Det är den viktigaste berättelsen jag någonsin skrivit, om det bästa och vackraste och mest himmelska som finns i oss, och det värsta och mest onda och helvetiska också" –

Så skriver Michael Morpurgo själv om sin bok *The Mozart Question*. Boken har omarbetats till pjäs av Simon Reade, och sedan översatts av Susanna Helldén.

Boken (på engelska) finns bland annat att hitta här:

<https://www.adlibris.com/se/bok/the-mozart-question-9781406366396>

Om Teater Tofta

Teater Tofta startades 2010 av Göran Parkrud och Susanna Helldén. I snart 14 år har vi förutom vår turnéverksamhet spelat sommarteater på Tofta Herrgård, och bjudit på klassiska, som nyskrivna verk.

För den yngre publiken har Teater Tofta tidigare bjudit på föreställningar på turné med teman kring vänskap i barnföreställningarna *Liv på jorden* och *En Förtrollad jul*.

På Teater Tofta arbetar vi aktivt för att medvetet relatera till och synliggöra samhällets normer och strukturer i våra föreställningar. Inom teatern finns ett brinnande intresse för relationer, för människors rätt att leva som de vill, att titta normkritiskt på oss själva och vår omvärld, och tillsammans med publiken reflektera och samtala kring dessa frågor.

På www.teatertofta.se finns mer info om tidigare och aktuella föreställningar.

Innan ert besök

Från vårt perspektiv behöver ni inte förbereda eleverna på något särskilt sätt inför besöket hos oss. I korta drag kan ni presentera föreställningen utifrån texten ovan, men det kan också vara bra att ge utrymme för upplevelsen i stunden under föreställningen, och låta den väcka frågor eller tankar som kan fångas upp efteråt.

Utifrån dynamiken i er elevgrupp kan det finnas behov av att förbereda mer eller mindre angående föreställningens längd, eller att prata om hur det är att gå på teater, ni avgör själva vad gruppen behöver.

Efter föreställningen finns det tid för samtal, ungefärlig längd på eftersamtalet avtalas i förväg utifrån era önskemål. Eleverna kan få chans att ställa frågor till skådespelaren, både om föreställningens innehåll, om teater och skådespeleri, eller andra frågor som kan uppstå spontant. Det finns också möjlighet att kontakta oss i efterhand, om det uppkommer fler frågor.

Efter ert besök

Det finns förstås många sätt att möta eleverna efter en teaterupplevelse, här nedan följer ett par förslag på upplägg, och lite tips kring hur man kan arbeta vidare, som komplement till det ni själva vill utforska eller samtala om med eleverna.

Samtal kring demokratifrågor

En naturlig ingång efter att ha sett Aldrig Mozart är att reflektera kring demokratifrågor, och göra kopplingar mellan historien och nutid. Ni kan exempelvis göra egna övningar kring upplevelsen av föreställningen kopplat till följande formuleringar i läroplanen:

"Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på."

"I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden."

"Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser."

(LGR 2022).

Undervisning kring förintelsen

Det finns många intressanta studier och texter att läsa kring undervisning i ämnet, en av dem är Ylva Wibaeus studie "Att undervisa om det ofattbara" som bland annat behandlar olika intressanta ingångar och aspekter sätt att möta ämnet.

Bland annat talar hon om fem sätt att undervisa om förintelsen:

- Aldrig mer
- Inte bara förintelsen
- Inse värdet av demokrati
- Tänk kritiskt
- Förstå människans psykologiska mekanismer.

Hennes studie finns att läsa här:

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:352713/FULLTEXT02.pdf>

Forum för levande historia

Det går att finna mängder av material som rör demokratiarbete och lärande om historia och kopplingar till idag på nätet. Föreställningen Aldrig Mozart görs i samarbete med Forum för levande historia, och på deras hemsida finns det en stor mängd undervisningsmaterial och förslag på övningar för alla åldrar som rör förintelsen, men också rörande många andra skeenden i Sverige och världen.

www.levandehistoria.se

Övningar kopplade till Aldrig Mozart

Här följer ytterligare ett par förslag på övningar som är möjliga att genomföra i klassrummet efter föreställningen.

Samtal om föreställningen

Börja med att samtala om föreställningen. Hur upplevde du berättelsen? Vad hände? Varför blev det som det blev? Var befann vi oss? Hur påverkade de olika händelserna personerna i historien?

Tänk på att varje persons upplevelse av föreställningen är lika mycket värd som någon annans. Det finns inga rätt och fel. Låt eleverna prata i små grupper, för att sedan dela i helklass. Lyft gärna olikheter i tolkningar som något positivt. Visa på hur olika vi kan tolka en konstnärlig upplevelse.

Bildanalys

Här är ett par bilder på orkestrar i koncentrationsläger hämtade från nätet. Det finns många liknande bilder, och ni själva söka efter fler, som på olika sätt skildrar detta. Bild 1 visar en orkester med lägerfångar i Mauthausens koncentrationsläger 1942.

(<https://sv.wikipedia.org/wiki/D%C3%B6dsfuga>)

Bild 2 visar en kvinnoorkester i Auschwitz troligtvis 1943.

(<https://womensorchestra.weebly.com/history-of-orchestra.html>)

Exempel på frågor som kan ställas:

Vad ser du på fotot? Vad känner du när du ser bilden? Vad händer i bilden? Vilka detaljer ser du? Vad föreställer bilden? Färger, former, ljus? Vad får bilden dig att tänka på? Påminner det om något? Hur är kvaliteten på bilden? Vilka fantasier väcker bilden?

1. Börja konkret, låt eleverna beskriva det de ser, utan att värdera eller lägga till, bara observera. Skriv gärna ut bilderna, eller hitta liknande, och låt eleverna sitta med bilderna framför sig i små grupper. Se till att alla får säga åtminstone en sak. Läger de märke till olika saker? Uppmana dem att vara nyfikna på varandra, och att lyssna.

2. Fördjupa samtalet kring människorna i bilden. Vilka kan de ha varit? Hur tror ni att de upplevde situationen? Vad hände sen? Det finns inga rätt eller fel, tillåt er att berätta det som först kommer upp. Låt eleverna dela med varandra, återigen med nyfikenhet i fokus. Lyssna. Ställ följdfrågor.

Låt eleverna dela i smågrupper, för att sedan dela i helklass. Lyft upp likheter, olikheter. Bekräfta deras upplevelser. Koppla samtalet till föreställningen. Låt eleverna reflektera över de tre personer som pjäsen gestaltar som befunnit sig i en liknande situation. Hur påverkade det dem då? Hur har de hanterat sina upplevelser genom livet? Hur skiljer sig deras sätt att hantera minnena? Vad har det fått för konsekvenser, följder? Försök att inte värdera.

Ett exempel från verkligheten

Historien om Paula Levi är inspirerad av verkliga händelser, men violinisten Paula Levi, eller Paolo Levi, som han heter i boken av Michael Morpurgo är inte en verklig person. Däremot fanns det många människor som spelade i orkestrar i koncentrationsläger, med öden som delvis liknade dem som pjäsen behandlar. En av dem var cellisten Anita Lasker-Wallfisch. Hon har skrivit böcker om sina upplevelser, och berättat om sina upplevelser i olika sammanhang. Det finns en mängd intervjuer med henne. Titta på någon av dem och samtala. Hur skiljer sig upplevelsen att höra henne berätta från teaterupplevelsen? Hur har upplevelserna präglat hennes liv?

https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Anita+Lasker-Wallfisch+#fpstate=ive&vld=cid:b059be99,vid:w8d2m_Icaci

Anita Lasker 1938, privat foto
Från Judiska museet Berlin

Anita Lasker-Wallfisch 2007
Bild från Wikipedia

Dramaövningar

”Hemligheter blir så småningom till lögner” säger Signor Horowitz till Paula. Självklart behöver man inte alltid berätta allt för alla, och hemligheter kan vara spännande, men ibland kan det vara skönt att låta någon veta. Här följer två dramaövningar kring ämnet.

1. Låt eleverna arbeta två och två. A har en hemlighet som B ska gissa vad det är. Påbörja en scen, tex hemma i tv-soffan, eller på väg till skolan. Låt det längs scenens gång framgå på något sätt vad hemligheten är, utan att berätta. När det väl kommer fram, är det viktigt att B bekräftar A i det den varit med om eller haft svårt att berätta.

Exempel på hemligheter:

- rädd för hundar
- rädd för barn
- älskar ormar
- har falsk utbildning
- har suttit i fängelse
- är en annan person
- har en sjukdom
- är homosexuell
- är heterosexuell

2. Utgå från pjäsen, och arbeta i grupper om två eller tre. Vad hände sen? Hur ska Paula berätta historien för sina barn exempelvis, för att göra annorlunda än föräldrarna? Skriv en scen mellan Paula som vuxen som samtalat med sitt eller sina barn. Låt barnet/barnen ställa nyfikna frågor. Öva på scenen (eller en del av scenen) tills replikerna sitter, och visa för resten av gruppen.

Prata om vad ni såg på samma sätt som ni samtalade om pjäsen, och hur det var att framföra scenen. Prata om likheter och olikheter mellan de olika scener som skrivits, utan att värdera.

